

PRITARTA
Vilniaus miesto savivaldybės
administracijos
Išimokyklinio ugdymo skyriaus vedėjo
2025 m. birželio 9 d.
įsakymu Nr. A15-1200/25(2.1.4E-IKU)

PATVIRTINTA
Vilniaus lopšelio-darželio „Pasaka“
direktoriaus
2025 m. liepos 1 d. įsakymu Nr. V-53

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

Vilnius, 2025

1. BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1. INFORMACIJA APIE MOKYKLĄ

Vilniaus lopšelio – darželio „Pasaka“ (toliau – Mokykla) ikimokyklinio ugdymo programa parengta pagal Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V1142, patvirtintas Ikimokyklinio ugdymo programos gaires.

Programa sudaryta atsižvelgiant į kryptingą vaiko, mokytojo, ugdymo turinio ir aplinkos dermę. Mokykloje programa grindžiama mūsų požiūriu į vaiko ugdymą atliepančios vaiko raidos konstruktyvistine teorija, kuri nukreipta į visuminį, holistinį vaiko, kaip bendruomenės nario ugdymą. Programoje pateikiamas konceptualus modelis, kuriame vaizduojamas vaikas ir jo gebėjimai. Svarbiausi aspektai yra žaidimas ir patirtinė veikla. Ugdymo turinys sudarytas universalaus dizaino modelio taikymu (1 pav. Ikimokyklinio ugdymo programos konceptualus ugdymo modelis).

Mokykla – inovatyvių, kurianti tvarią, vyraujančių tradicijų ir įgyvendinamų ugdymo inovacijų aplinką, sudaranti sąlygas formuotis kūrybingai, atsakingai, atvirai, pasirengusiai ateičiai asmenybei. Komplektuojamos ikimokyklinio ugdymo grupės nuo 1,5 iki 6(7) metų vaikams, kurioje teikiamas kokybiškas į vaikų poreikius orientuotas ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas. Ugdymas vyksta per žaidimą – natūralų ir svarbų mokymosi būdą, kuris skatina vaikų aktyvų dalyvavimą ir tyrinėjimą.

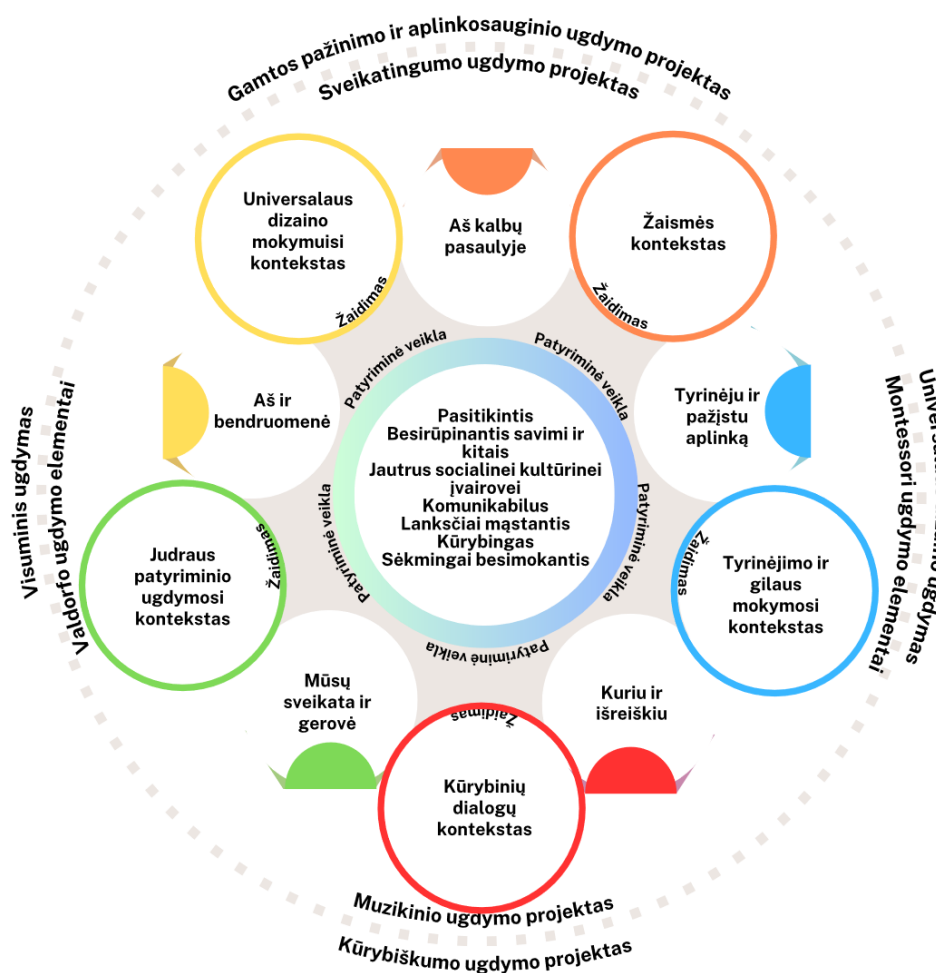
Atsižvelgiant į šeimų pageidavimus, vaikai gali lankyti grupes, kuriose taikomas visuminis ugdymas, ugdymas su Valdorfo (Štainerio) bei M. Montessori ugdymo elementais. ***M. Montessori ugdymo sistema*** siekia ugdyti savimi pasitikintį, atsakingą ir sprendimus gebantį priimti vaiką. Šio metodo tikslas – nuo pat ankstyvosios vaikystės skatinti savarankiškumą, individualaus ir laisvo žmogaus formavimąsi. M. Montessori pedagogika akcentuoja ne tik pažintinį lavinimą, bet ir vaiko gebėjimų visumą – emocinę, socialinę, praktinę, kūrybinę raidą. Vaikai skatinami mokytis savarankiškai, pasirinkti prasmingas veiklas, kelti sau tikslus ir drąsiai jų siekti.

Ugdymas vyksta per specialiai parengtą aplinką ir priemones, kurios sudaro sąlygas praktiniams įgūdžiams įgyti bei tyrinėjimui per patirtį. Tokiu būdu formuojasi mokymuisi atvira, iniciatyvi ir savarankiška asmenybė.

Valdorfo ugdymo sistema integruoja intelektinį, praktinį ir meninį vaikų vystymąsi. Ugdymas pradedamas nuo pojūčių, tiesioginio patyrimo ir išgyvenimo. Vaikai mokosi žaisdami, piešdami, vaidindami, muzikuodami ir šokdami, taip pat naudojami vaizdiniais metodais.

Svarbi ugdymo dalis yra ryšio su gamta stiprinimas – vaikai skatinami pažinti, vertinti ir tausoti aplinką. Tokiu būdu sudaromos sąlygos savarankiškai ir sąmoningai apmąstyti patirtas žinias.

Vaiko mokymasis grindžiamas aktyvia patirtimi, tyrinėjimu ir eksperimentavimu, o vaiko vaidmuo mokymosi procese yra aktyvus ir iniciatyvus.

1 pav. Ikimokyklinio ugdymo programos konceptualus ugdymo modelis

1.2. MŪSŲ POŽIŪRIS Į VAIKĄ IR JO UGDYMĄ(SI)

Mokykloje prioritetas teikiamas vaikų poreikiams ir interesams, siekiant užtikrinti vaikų ugdymosi raidos tikslus. Vaikas pats aktyviai besimokantis, kuriantis savo žinojimą. Vaikas vertinamas kaip unikali, pilnavertė asmenybė. Pripažįstame, kad kiekvienas vaikas turi savo individualių poreikių, interesų ir gebėjimų, kurie formuojasi jo patirtyse ir aplinkoje. Siekiant, kad vaikai jaustųsi saugūs, mylimi ir gerbiami, sudarome sąlygas ugdytis pasitikėjimą savimi ir smalsumą. Skatiname savarankiškumą, kūrybiškumą ir kritinį mąstymą, suteikdami vaikams galimybes tyrinėti, eksperimentuoti ir išbandyti naujus dalykus. Siekiama,

kad vaikai užaugtų pasitikintys, besirūpinantys savimi ir kitais, jautrūs kultūrinei ir socialiniai įvairovei, komunikabilūs, lanksčiai mąstantys, kūrybingi ir sėkmingai besimokantys. Veikla grindžiama įsitikinimu, kad vaikai geriausiai vystosi, kai patys renkasi patirties kaupimo būdą, o ugdytojai gerai išmano vaiko raidos dėsningumus ir sudaro sąlygas jiems atsiskleisti.

Mokykloje vyrauja pozityvi atmosfera, atsižvelgiama į ugdymo naujoves, inovatyvią aplinką, ugdomųjų priemonių gausą, nuolat besimokančią bendruomenę, kuri užtikrina visapusišką ugdymąsi ir gerovę, taikant veiksmingus vaikų kompetencijų ir atskirų pasiekimų grupių ugdymo būdus, šiuolaikines ugdymo strategijas.

Siekiant įtraukiojo ugdymo integruotumo pasirinkta universalaus dizaino mokymuisi prieiga, orientuota į kiekvieno vaiko ugdymosi poreikių ir dalyvavimą bendrame ugdymosi procese užtikrinimą. Taikydami universalaus dizaino mokymuisi prieigą vadovaujamės nuostata, kad vaikai yra skirtingi, o mokymosi barjerai yra ugdymo aplinkoje. Siekiame užtikrinti, kad kiekvienas vaikas turėtų galimybes dalyvauti ugdymo procese, nepriklausomai nuo savo gebėjimų ar socialinės aplinkos. Mokytojai siekia nuolat stebėti vaikus, identifikuoti jų gebėjimus ir sudaryti motyvuojančias ugdymosi sąlygas bei ugdymosi aplinkas. Siekiant kiekvieno vaiko asmeninės ūgties, požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si) grindžiamas pagarba, atjauta ir noru suteikti vaikams geriausias galimybes augti ir tobulėti. Tikime, kad kiekvienas vaikas turi potencialą, ir mūsų tikslas yra jį atrasti ir plėtoti, suteikiant jam reikalingas žinias, įgūdžius ir vertybes.

Mokykloje vaikų ugdymasis grindžiamas šiomis pamatinėmis vertybėmis:

- vaiko orumas – kiekvieno vaiko unikalumo pripažinimas ir puoselėjimas;
- vaiko gerovė – vaiko saugumo, sveikatos, darnos su savimi ir kultūrine, socialine bei fizine aplinkos, puoselėjimas;
- saviraiškos laisvė – kiekvieno vaiko kūrybiškumo ir laisvės išreikšti save pripažinimas, palaikymas ir skatinimas;
- lygiavertis dalyvavimas – maksimalių sąlygų kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymosi procese, sudarymas;
- lygiateisiškumas ir teisingumas – vienodų teisių augti ir ugdytis visiems pripažinimas ir užtikrinimas, nepriklausomai nuo priežasčių, susijusių su lytimi, sveikata, socialine ir kultūrine padėtimi;
- ugdymo(si) aplinka grindžiama atvirumu, pagarba, empatija ir tolerancija;
- bendruomeniškumas ir pilietiškumas – priklausymo bendruomenei jausmo puoselėjimas, atsakomybės už save ir kitus ugdymasis;

- kultūrinis tapatumas-pagarbos savo šalies kultūrai (gimtajai kalbai, etninei kultūrai, tautos istorijai) puoselėjimas . (2 pav. Mokyklos pamatinės vertybės).

2 pav. Mokyklos pamatinės vertybės

Kiekvieno vaiko raida ir ugdymas yra individualūs. Mokytojas pasitiki vaiko gebėjimais augti ir tobulėti, pripažįsta ir gerbia kiekvieno vaiko stiprybes ir pasiekimų įvairovę, leidžia skleisti vaiko individualumui. Ugdymas plėtojamas remiantis naujomis patirtimis.

1.3. VAIKAI IR JŲ POREIKIAI

Užtikrinamas pagrindinių vaiko poreikių tenkinimas:

- ypač didelis dėmesys skiriamas tenkinti žaidimo poreikį-vaikai turi laisvę, pakankamai laiko, erdvės, žaidimo partnerių ir galimybę per bendrus žaidimus kurti vaikų kultūrą;
- saugumo poreikį-vaikai jaučiasi saugūs, gerbiami, matomi, girdimi. Ugdant vaikus rūpinamasi ne tik užtikrinti jų saugumą, bet ir juos pačius pagal jų galias įtraukti į rūpinimąsi savo bei kitų saugumu;

- draugysčių poreikį-rūpinamasi, kad vaikai jaustų bendrumą, lygiavertiškumą su kitais, kitų paramą, artimumą, turėtų vieną ar keletą artimesnių draugų;
- komunikavimo poreikį – dienos eigoje dalinasi su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis. Vaikams sudaromos sąlygos išbandyti įvairias komunikavimo su vaikais ir suaugusiais priemonės;
- pažinimo džiaugsmo poreikį – vaikai turi galimybę smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti, džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti;
- kūrybinės saviraiškos poreikį – tyrinėti ir atrasti unikalias savo kūrybines galias per įvairias veiklas (3 pav. Vaiko poreikiai).

3 pav. Vaiko poreikiai

Sudaromos sąlygos atsižvelgti į kiekvieno vaiko individualius poreikius, tarp jų ir specialiuosius ugdymosi poreikius.

1.4. TĖVŲ (GLOBĖJŲ) IR VIETOS BENDRUOMENĖS POREIKIAI

Mokykla atsižvelgia į vaiko gerovei aktualius šeimų poreikius ir kultūrą, sukuria lanksčias sąlygas sklandžiai vaikų ir šeimos adaptacijai, susitaria dėl ugdymo(si) mokykloje ir šeimoje dermės. Tėvai kviečiami dalyvauti vaiko ugdymo(si) procese, planavime, vaikų pasiekimų vertinime. Tėvų domėjimasis vaikų veikla ir ugdymo(si) procesu leidžia vaikams pajauti ir suformuoti stiprų santykį tarp mokyklos ir namų, skatina vaikų motyvaciją, veiklumą, aktyvumą, smalsumą, įsitraukiant į procesą ir gerina jų pasiekimus mokykloje. Mokyklos bendruomenei svarbus bendravimas ir bendradarbiavimas: vaikai, jų tėvai,

personalas organizuoja, dalyvauja įvairiuose bendruose renginiuose, akcijose, edukacinėse veiklose. Švietimo pagalbos specialistai teikia pagalbą vaikams ir jų šeimoms dėl fizinių funkcijų lavinimo, pažinimo bei mąstymo operacijų ir kalbos vystymo, jeigu vaikai patiria savitų ugdymosi sunkumų arba jų raida neatitinka amžiaus. Aktyvus tėvų dalyvavimas veikloje ir procese skatina didesnę vaikų savivertę, skatina pasitikėjimą savimi, mokytojais ir tėvais.

Atlikus tėvų apklausą, paaiškėjo, kad mokykloje tėvams svarbu: sveika mityba; estetiškas ir fizinis lavinimas; tvarkinga infrastruktūra, empatiški ir profesionalūs mokytojai; papildomi būreliai; įvairios ugdymo metodikos grupėse; informacijos prieinamumas; atvirumas bendruomenei; vaikų ugdomajai veiklai skirtos įrangos atnaujinimas; lankstumas organizuojant poilsio laiką; įdomios ir įvairios ugdomosios veiklos; kompetentingi specialistai mokykloje; dėmesys vaikui ir kylančioms problemoms; švietimo pagalbos specialistų pagalba.

Remiantis mokyklos įsivertinimo rodikliais, paaiškėjo, kad mokykloje palanki ugdymuisi aplinka, kurioje dirba kompetentingi mokytojai, atsižvelgiantys į vaikų poreikius bei mokyklos lūkesčius. (priedas Nr. 1).

Mokyklos ikimokyklinio ugdymo programos projektas 2025m. balandžio 17d. pristatytas mokyklos bendruomenei.

1.5. MOKYKLOS SAVITUMAS

Mokykloje vadovaujamės visuminio vaiko ugdymo(si) idėja ir įtraukties švietimo principais, siekiant visiems vaikams sėkmingo ugdymo(si), nepriklausomai nuo sveikatos, socialinės, kultūrinės, ekonominės padėties ar kitų sąlygų. Pagrindiniai vaiko ugdymo(si) būdai yra žaidimas, pripažįstant žaidimo, kaip savarankiškos vaikų veiklos nelygstamą vertę, patirtinis ugdymosi būdas, kai vaikai eksperimentuoja, įgyja žinių stebint, veikiant spontaniškai, dalijasi žiniomis, idėjomis, patirtimi tarpusavyje ir su mokytojais.

Mokyklos savitumas pasižymi holistiniu ugdymo principu, kuris apima keturias pagrindines ugdymo(si) kryptis, atitinkančias šiuolaikines ikimokyklinio ugdymo nuostatas. Mokykla, remdamasi projektiniu ugdymu, ne tik skatina vaikų žinias ir gebėjimus, bet ir ugdo jų asmenybę, socialinius įgūdžius bei kūrybiškumą.

Gamtos pažinimo ir aplinkosauginio ugdymo projektas skatina vaikus aktyviai tyrinėti aplinką, kas padeda jiems suprasti gamtos dėsnius bei svarbą ją saugoti. Taip skatina bendruomenės įsitraukimą, stiprinant ryšius tarp vaikų, tėvų ir mokytojų.

Kūrybiškumo ugdymo projektas suteikia galimybę vaikams išreikšti save per meną, ugdant jų estetinį suvokimą ir gebėjimą vertinti grožį. Meninės veiklos organizavimas,

dalyvavimas konkursuose padeda vaikams pasitikėti savo jėgomis ir skatina bendradarbiavimą su bendraamžiais.

Muzikinio ugdymo projektas orientuojasi į vaikų muzikinį ugdymą ir kūrybiškumo skatinimą, leidžiant jiems išreikšti save per dainas, šokius ir žaidimus. Ugdomas ne tik muzikinis talentas, bet ir socialiniai įgūdžiai, bendravimas bei savarankiškumas.

Sveikatingumo ugdymo projektas pabrėžia fizinio aktyvumo svarbą vaikų gyvenime, skatindamas juos judėti ir sveikai gyventi. Vaikai mokosi apie sveikos gyvensenos principus ir fizinio aktyvumo naudą, kas yra esminis aspektas jų vystymuisi.

Orientuodamasi į įvairių gebėjimų lavinimą ir asmenybės formavimą, projektai yra integruoti tarpusavyje, leidžiantys vaikams patirti, kaip skirtingi mokymosi aspektai gali papildyti vienas kitą, o tai prisideda prie jų visapusiško augimo ir vystymosi.

Mokykloje siekti ūgties vaikams padeda ikimokyklinio ir priešmokyklinio, meninio ugdymo, kūno kultūros mokytojai, švietimo pagalbos specialistai bei mokinio padėjėjos, teikiančios pagalbą specialiųjų poreikių turintiems vaikams.

Mokykloje itin išplėtotą mentorystės sistema – didesnę patirtį turintys mokytojai perteikia metodinę, praktinę patirtį jaunesniems kolegoms, vadovauja studentų praktikai. Tikslingai vykdoma prevencinė veikla: įgyvendinama tarptautinė programa įgyvendina „**Zipio draugai**“, skirtą padėti 5-7 m. vaikams įgyti socialinių ir emocinių sunkumų įveikimo gebėjimų bei socialinių emocinių įgūdžių ugdymo programą. Mokykla dalyvauja projektuose „**Sveikatiada**“ ir „**Sveika – aktyvi mokykla**“, kuriais siekiama formuoti sveikos mitybos ir fizinio aktyvumo įgūdžius. Dalyvavimas projekte „**Tvari mokykla 2030**“ leidžia prisidėti prie darnaus vystymosi keistis ir tapti tvarių praktikų pavyzdžiais.

2. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMOS PRINCIPAI

Programa parengta vadovaujantis svarbiausiais ikimokyklinio ugdymo principais, užtikrinančiais ugdymo(si) kryptingumą, integralumą, veiksmingas ugdomąsias sąveikas ir ugdymo(si) kokybę:

- ✓ **ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas.** Kiekviena suplanuota ir nesusplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį;
- ✓ **vaiko raidos ir ugdymo (si) dermės principas.** Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida-fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos;

- ✓ **žaismės principas.** Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o **žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla;**
- ✓ **sociokultūrinio kryptingumo principas.** Ugdomas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei;
- ✓ **integralumo principas.** Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas;
- ✓ **įtraukties principas.** Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę;
- ✓ **kontekstualumo principas.** Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atvirose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo;
- ✓ **vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas.** Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus;
- ✓ **lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas.** Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną čia ir dabar momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdieniui rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui;
- ✓ **reflektyvaus ugdymo(si) principas.** Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmis atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojai apsvarsto veiklos kokybę ir poveikį vaikų ugdymui(si);
- ✓ **šėimos ir mokyklos partnerystės principas.** Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę.

3. TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO (SI) REZULTATAI

Tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šėimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus

išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Uždaviniai:

1. Užtikrinti, kad mokytojų ir vaikų sąveika būtų grindžiama abipuse pagarba ir lygiavertėmis dialoginėmis partnerystėmis, leidžiančiomis vaikams laisvai išreikšti savo mintis ir jausmus, o mokytojams – atliepti kiekvieno vaiko poreikius.
2. Kurti ugdymo(si) kontekstus, įtraukia, kūrybišką, vaiko ugdymui(si) pritaikytą aplinką, atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias ir patirtį, įgyvendinant visuminį ugdymą - plėtojant vaiko pasiekimus visose 18 pasiekimų sričių.
3. Įvertinus kiekvieno vaiko poreikius, pritaikyti ugdymo metodus ir priemones, atitinkančias jų unikalios mokymosi stilius ir ritmus, siekiant pasitikėjimo savimi ugdymo.
4. Įtraukti veiklas, kurios padėtų vaikams išreikšti savo mintis, jausmus ir idėjas, bei skatinti lankstų mąstymą ir kūrybiškumą.
5. Organizuoti bendruomenės ir šeimos renginius, kuriuose būtų diskutuojama vaikų ugdymo klausimais diskutuojama apie vaikų ugdymą, siekiant kurti bendrą supratimą, skatinti bendradarbiavimą, siekiant, kartu stiprinant ryšius tarp mokyklos ir šeimos.
6. Reguliariai vertinti ugdymo procesus ir vaikų pažangą, remiantis surinkta informacija, siekiant nuolat tobulinti edukacinius kontekstus ir metodus, atsižvelgiant į kiekvieno vaiko asmeninę patirtį ir pasiekimus (4 pav. Uždaviniai).

Uždaviniai

Ikimokyklinio ugdymo(si) rezultatai yra vaikų raidos ir ugdymosi procese nuosekliai įgyjami bei plėtojami jų pasiekimai: vertybinės nuostatos, žinios, bei supratimas ir gebėjimai. Vaikų pasiekimų plėtotė, vaikų ugdymo(si) turinys ir veiklos įgyvendinamos pasitelkiant penkias ikimokyklinio ugdymo(si) sritis: „Mūsų sveikata ir gerovė“, „Aš ir bendruomenė“, „Aš kalbų pasaulyje“, „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“, „Kuriu ir išreiškiu“. Pasiekimai suskirstyti į 18 pasiekimų sričių, kurių visuma užtikrina optimalią vaiko galių ūgtį. Įgyvendinant programą, vaikų ugdymas(is) bus grindžiamas individualiais vaiko poreikiais, unikalumu ir jo gebėjimais, vyks bendradarbiavimas tarp mokytojų, švietimo pagalbos specialistų ir tėvų. Sudarytos sąlygos, bendrame ugdymosi procese, kiekvienam vaikui siekti geriausių asmeninių rezultatų. Kuriami ugdymosi kontekstai, įgalinantys vaikų galių plėtojimą naujų patirčių pagrindu, visose ugdymosi srityse.

Konceptualus modelis sukuria visapusišką ugdymo(si) aplinką, kurioje vaikas ir jo 7 plėtojamos galios gali augti ir tobulėti pagal individualius poreikius per konkrečius vaiko pasiekimus. Mokytojas siekdamas plėtoti vaiko galias kuria kontekstus, kurie apima ne tik akademinius gebėjimus, bet ir socialinius, emocinius, fizinius bei kūrybinius.

4. UGDYMO (SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

4.1. UGDYMO(SI) ORGANIZAVIMAS

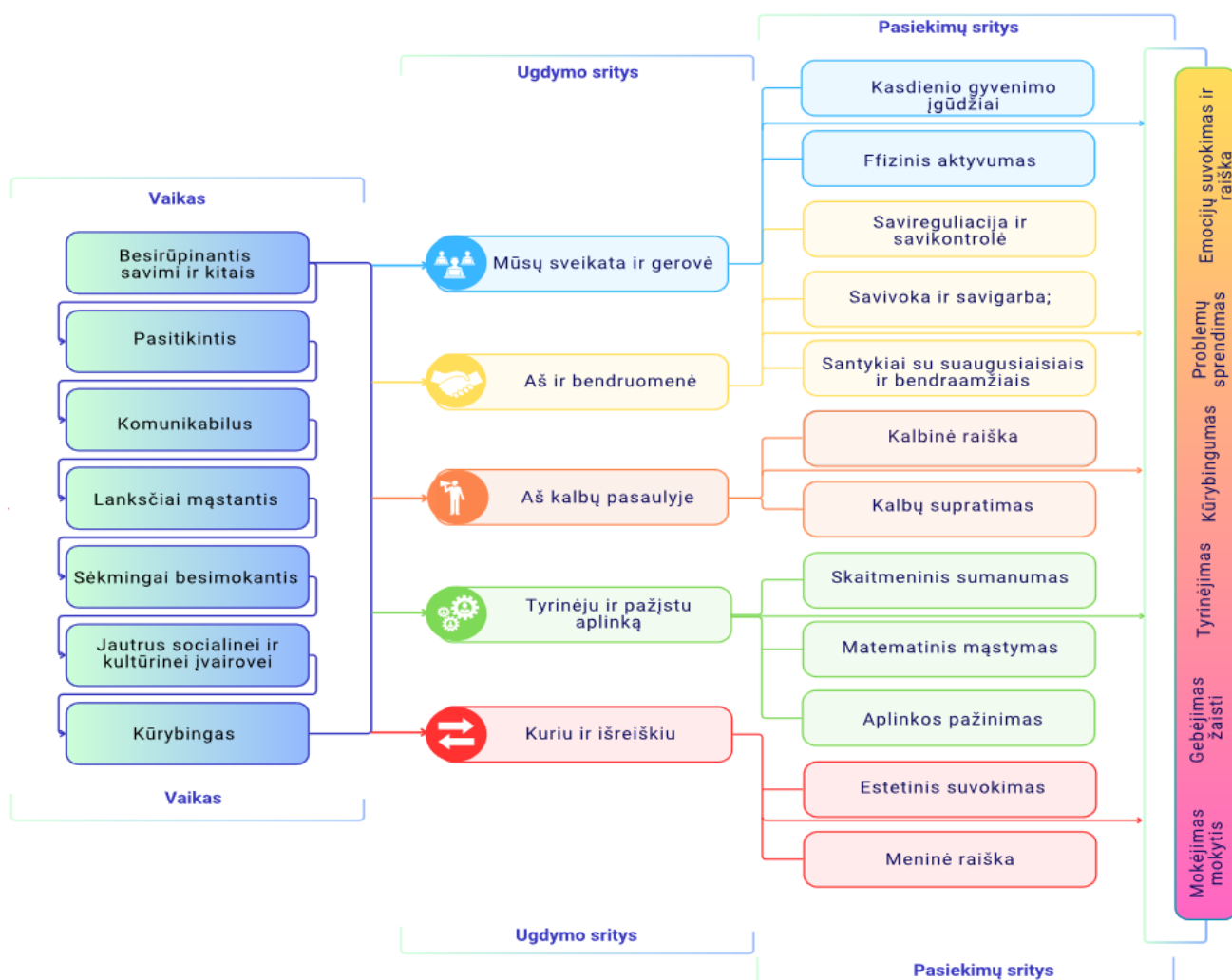
Ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindas yra grindžiamas visuminiu ugdymu(si), kuris siekia užtikrinti subalansuotą visų 18 pasiekimų sričių pasiekimų plėtotę, atskirų ugdymosi sričių dermę, ugdymo ir ugdymosi procesų balansą. Universaliu dizainu siekiama užtikrinti vaikų skirtybių pripažinimą ir priėmimą, sukuriant sąlygas kiekvienam visavertiškai įsitraukti į bendrą ugdymo(si) procesą. Atsižvelgiant į vaiko amžių, kiekvienoje ugdymo(si) srityje numatytos pasiekimų sritys, esminiai gebėjimai, vertybinės nuostatos. Ikimokyklinio ugdymo turinį dëliojame pagal tai, ko norime pasiekti per tam tikrą amžiaus laikotarpį. Vaikų pasiekimai jungiami į vaiko galias, kurios plėtojamos per vaiko raidą skatinančias visuminio ugdymo(si) 5 sritis. Didelis dėmesys skiriamas patirtiniam, ugdymui, kuris apima vaiko protą, racionalią žinią jo pojūčius bei jausmus, grįstas tyrinėjimais, eksperimentavimu, atradimais, kūryba ir bendradarbiavimu (5 pav. Ugdymo(si) sritys).

Vaikų ugdymas(is) vyksta vidaus ir lauko aplinkose, taip pat aplinkose už mokyklos ribų. Mokyklos aplinkoje kuriami ugdymo(si) kontekstai, užtikrinantys vaikų emocinį ir fizinį

saugumą. Organizuojant ugdymą(si), svarbu atkreipti dėmesį ne tik į materialią, bet ir emocinę aplinką: vaikų ir suaugusiųjų bendravimas grindžiamas abipuse pagarba ir pasitikėjimu.

4.2. PARAMA VAIKŲ UGDYMOUI(SI), MOKYTOJAMS IR ŠEIMOMS

Teikdami paramą vaikų ugdymui(si) ir jų šeimoms, įgyvendindami įtraukųjį ugdymą, remiamės universalus dizaino mokymui(si) prieiga, orientuota į visų besimokančiųjų poreikių užtikrinimą. Įtraukiojo ugdymo principą taiko mokytojai kartu su švietimo pagalbos specialistais. Vaiko gerovės komisija (VGK) padeda spręsti vaikų ugdymosi sunkumus, įvairių poreikių tenkinimo, švietimo pagalbos teikimo galimybes. Kiekvienam vaikui sudaromos sąlygos ugdytis pagal individualius ugdymosi ypatumus, atsižvelgiant į individualius poreikius bei raidą, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą. Mokykloje sudaromos sąlygos ugdytis iš socialinės rizikos, atskirties šeimų, emigrantų, kitakalbių vaikams. Didelis dėmesys skiriamas vaikų gabumų atpažinimui, problemų sprendimui, vertinimui.

5 pav. Ugdymo(si) sritys

Ugdymosi kontekstai ir mokytojo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai

Plėtojant ugdymo sritį „**Mūsų sveikata ir gerovė**“ mokytojas skatina individualizavimą ir diferencijavimą, pritaikydamas veiklas prie vaikų poreikių ir gebėjimų, leidžiant jiems veikti savo tempu ir mokytis vieniems iš kitų. Patirtinis mokymasis yra esminė strategija, kurioje vaikai įsitraukia į praktines užduotis, eksperimentus ir žaidimus, skatinančius jų smalsumą ir kūrybiškumą. Žaidybiniai metodai, praktinės užduotys, tyrinėjimas ir interaktyvios veiklos padeda vaikams įtvirtinti sveikos mitybos, asmens higienos ir saugaus elgesio įgūdžius.

Ugdymosi procesas apima įvairius kontekstus, tokius kaip universalaus dizaino mokymuisi, žaismės, judraus patirtinio ugdymosi, kultūrinių dialogų, kalbų įvairovės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų bei kūrybinių dialogų kontekstus, kurie visi kartu kuria prasmingą ir įtraukiantį ugdymosi procesą, skatinantį vaikų fizinį aktyvumą, sveikatą, kūrybiškumą ir socialinę - emocinę vystymąsi.

Ugdymo(si) sritis „Mūsų sveikata ir gerovė“

Ugdymo turinys 1,5-3; 4-6 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Vaiko pasiekimai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Kasdienio gyvenimo sritis <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam. <i>Esminis gebėjimas</i> Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo,	1,5-3 vaikų gyvenimo metai Suaugusiojo padedamas ruošia maistą: tepa, laužo, mirko. Pradeda tinkamai naudotis stalo įrankiais. Suaugusiojo padedamas naudojami tualetu, prausiasi ir šluostosi veidą, apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Padeda į vietą vieną kitą daiktą. Pradeda laikytis susitarimų ir saugiai elgtis lauko aikštelėse.	Skanauja maistą patiektą estetiškai. Girdint vaisių, daržovių bei kitų maisto produktų pavadinimus, kaupia žodyną. Susipažįsta su higienos reikmenimis, ugdosi kūno priežiūros įgūdžius. Mokosi laikytis tvarkos, rūšiuoti, tvarkyti žaislus.

pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo.	4-6 metų gyvenimo metai Aiškinasi, kodėl svarbu valgyti įvairų ir sveiką maistą, iš kur jis atsiranda, ir ką reikia valgyti, kad augtų sveikas. Stengiasi rinktis sveikus maisto produktus. Savarankiškai serviuoja stalą, valgo tvarkingai ir susitvarko pavalgęs. Taisyklingai plauna rankas, apsirengia ir nusirengia pagal oro sąlygas, rūpinasi savo daiktais. Laikosi saugaus elgesio taisyklių gatvėje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis. Žino, kur kreiptis pagalbos, ir mokosi saugoti save bei kitus.	Klauso, aiškinasi, randa atsakymus apie sveiko maisto naudą, sužino, ką valgyti yra naudingiau sveikatai. Diskutuoja su draugu kas yra sveika, o kas ne, savo nuomonę argumentuoja. Motyvuojamas suaugusiojo pavyzdžio laikosi asmens higienos. Imasi iniciatyvos pastebint ne vietoje padėtus daiktus, numestą šiukšlę, mokosi rūšiuoti šiukšles. Mokosi suprasti saugaus bendravimo taisykles, kreipiasi pagalbos pasiklydus, ištikus nelaimei, patekus į bėdą. Mokosi saugaus elgesio grupėje, gatvėje, miške, prie vandens telkinių įgūdžių, sužino apie daiktus, kurie pavojingi jų sveikatai ir saugumui, laikosi susitartų saugaus elgesio taisyklių.
Fizinis aktyvumas <i>Vertybinių nuostatų</i> Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.	1,5-3 vaikų gyvenimo metai Pastovi ant vienos kojos (3–4 sekundes). Tiksliai skirtingu ritmu eina, apeina arba peržengia kliūtis, eina plačia (25– 30 cm) linija.	Vaikščioja ir išlaiko pusiausvyrą einant sumažinto ploto paviršiumi, įveikiant kliūtis, lipant į kalniuką. Geba pereiti nuo greito ėjimo prie bėgimo.

<i>Esminis gebėjimas</i> Tiksliai ir koordinuotai eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gaudo ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tikslingai atlieka kasdienius veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika.	Bėga keisdamas kryptį, greitį, neprarasdamas pusiausvyros. Meta ir gaudo kamuolį abiem rankomis, spiria kamuolį stovėdamas. Derina akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius. 4-6 metų gyvenimo metai Eina, bėga pristatomuoju ar pakaitiniu žingsniu, šoka į tolį, į aukštį. Žaisdamas laisvai koordinuotai juda, orientuojasi erdvėje. Dažniausiai vaikščioja, stovi, sėdi taisyklingai. Kuria įvairias konstrukcijas, sudėtingus statinius išlaikant pusiausvyrą. Išvermingas, bėga ilgesnius atstumus. Tiksliai valdo pieštuką ir žirkles ką nors piešdamas, kirpdamas. Kuria įvairias konstrukcijas, sudėtingus statinius.	Dėlioja daiktus vieną ant kito, užsuka, atsuka, darinėja, naudojami stalo įrankiais. Juda spontaniškai su skirtingo dydžio, svorio ar formos priemonėmis. Išbando mokytojo demonstruojamus, pačių atrandamus ėjimo ir bėgimo būdus. Tobulina koordinaciją, orientaciją erdvėje, vikrumą, greitumą, jėgą žaidžiant su įvairaus dydžio ir sunkumo kamuoliais. Inicijuoja ir įsitraukia į inicijuojamus užsiėmimus, fantazuoja, ieško neįprastų pozų, judesiais perteikia pasakų herojų charakterius, gyvūnų, kitų objektų ypatybes. Nevaržomai judant, eksperimentuojant išbando savo kūno judėjimo galimybes Žaidžiant komandinius žaidimus, mokosi laikytis taisyklių, laimėti, pralaimėti. Taisyklingai laiko pieštuką ir žirkles.
---	--	---

Ugdymosi kontekstai ir mokytojo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai

Mokytojas ugdymo(si) srityje „**Aš ir bendruomenė**“ siekia skatinti vaikų savivoką, savigarbą, emocijų suvokimą ir raišką, savireguliaciją, socialinį ir kultūrinį supratimą, turėtų palaikyti jautrius ir pastovius emocinius ryšius su vaiku, veikti kaip elgesio modelis vaikui ir teikti vaikams aktualų turinį bei veiklas, padedančias pažinti ir suprasti save bei savo vietą tarp kitų.

Patirtinis mokymasis per žaidimus, eksperimentus ir praktines užduotis padeda vaikams išmokyti valdyti savo elgesį, užmegzti draugystes ir geriau suprasti bendruomenę. Mokytojo vaidmuo apima kūrybinių dialogų ir žaismės palaikymą, skatinant kasdienį veiklą žaismingumą, džiaugsmą bei nuostabą, tyrinėjant, eksperimentuojant ir dalijantis patirtimis. Judrus patirtinis ugdymasis, kultūrinių dialogų, kalbų įvairovės kontekstai ir virtualių bei realių aplinkų sąveikos yra būtini, inicijuojant bendrus žaidimus ir veiklas, leidžiančias vaikams mokytis vieniems iš kitų ir atrasti savo vietą bendruomenėje.

Ugdymo(si) sritis „Aš ir bendruomenė“ .

Ugdymo turinys 1,5-3; 4-6 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Vaiko pasiekimai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Emocijų suvokimas ir raiška <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. <i>Esminis gebėjimas</i> Atpažįsta, atliepia, savo ir kitų emocijas ar jausmus, įprastose ramiose	1,5-3 vaikų gyvenimo metai Pradedą atpažinti, ką jaučia, turi savus emocijų ir jausmų raiškos būdus, pradedą vartoti emocijų pavadinimus. Domisi kito vaiko ar suaugusiojo įvairių emocijų ir jausmų raiška, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas, į jas skirtingai reaguoja.	Mokosi emocijas atpažinti, jas įvardyti. Savo nuotaiką pažymi naudojant emocijų veidelius, spalvas, nuotraukas, „emocijų termometrus“. Savo poreikius mokosi parodyti veido mimika, garsais, gestais, pirmaisiais žodžiais, kilusias emocijas

situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.	4-6 metų gyvenimo metai Atpažįsta ir apibūdina savo emocijas ir jausmus, skirtingus jų raiškos būdus, pakomentuoja emocijas ir jausmus sukėlusias situacijas bei priežastis. Atpažįsta ir gana tiksliai iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato ir pasako, kaip jaučiasi kitas; pastebi nuskriaustą, nusiminusį ir dažniausiai geranoriškai stengiasi jam padėti. Pradedą kalbėtis apie jausmus, kokie emocijų ir jausmų raiškos būdai yra tinkami, kas gali padėti pasijusti geriau.	išreiškia veido mimika, gestais, balsu, žodžiais, kūno poza. Įsitraukia į žaidimus, įvairias veiklas, kurios padeda patirti ir suprasti: noriu – nenoriu, mėgstu – nemėgstu, įdomu – neįdomu. Žaidžia žaidimus, kurie skatina atpažinti, tyrinėti, įvardyti. Veikdami įvairiose veiklose, žaidimuose patiria, išreiškia, aiškinasi, diskutuoja, vis geriau atpažįsta bei įvardija savo ir kitų emocijas, jas sukėlusias situacijas bei priežastis.
Savireguliacija ir kontrolė <i>Vertybinių nuostatų</i> Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. <i>Esminis gebėjimas</i> Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo	1,5-3 vaikų gyvenimo metai Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos, ieško suaugusiojo pagalbos. Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus. Valdo savo emocijų raišką ir elgesį. 4-6 metų gyvenimo metai Žino ir geba taikyti įvairius nusiramino,	Įvaldo paprastus emocijų reguliavimo būdus: parodo, atskleidžia, išreiškia emocijas, kreipiasi pagalbos, pasiguodžia, leidžiasi apkabinamam, nuraminamam, nukreipia dėmesį nuo stiprias emocijas sukėlusio įvykio ar objekto, pasitraukia iš įtampą keliančios situacijos. Bendraudami su kitais mokosi tinkamai elgtis, pritaiko išmokus būdus, kuriuos patyrė,

žodžius ir veiksmus, įsibiaurinęs geba nusiraminti.	atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems. Žaisdamas geba sutelkti dėmesį ir pastangas, ištvermę, slopinti impulsyvius veiksmus, siekiant tikslo, geba atidėti kai kurių norų patenkinimą. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose jas ignoruodamas. Nesunkiai laikosi ir supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus.	suprato, perėmė iš suaugusiojo, atsižvelgia į kito prašymus. Pradeda valdyti savo emocijų raišką, jų intensyvumą, išbado skirtingus būdus, padedančius nusiraminti, valdyti impulsus, taikiai išlieti emocijas, sutelkia pastangas tinkamam poelgiui. Mokytojo padedamas mokosi valdyti pokyčių situacijoje kilusias neigiamas emocijas, kad pasijustų gerai (mokosi išvelgti gerą pokyčių pusę, susitarti, prisiderinti). Ugdosi valingą dėmesio ir elgesio kontrolę žaidžiant savireguliaciją plėtojančius žaidimus, savarankiškai išbandant naujas veiklas, kartu su kitais įsitraukiant į ištvermės, tikslumo, kliūčių įveikos reikalingas veiklas, laikosi su kitais sukurtų grupės taisyklių ir tvarkos. Kelia sau paprastus asmeninius ar veiklos tikslus ir jų siekia. Susidūrus su kliūtimi keičia veikimo ar elgesio būdus, atkakliai
--	--	--

		stengiasi jas įveikti, kreipiasi pagalbos ir ją priima. Kalbėdamiesi, ką veikė per dieną, savaitę, dėliodami paveikslėlius, pradeda pavadinti paros dalis.
Savivoka ir savigarba <i>Vertybinė nuostata</i> Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. <i>Esminis gebėjimas</i> Susipažįsta su savo kūnu, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, mokyklos bendruomenei.	1,5-3 vaikų gyvenimo metai Pasako savo vardą ir kas jis yra – berniukas ar mergaitė. Apie save kalba pirmuoju asmeniu, pasako, ką daro, ką turi. Siekia savarankiškumo: „aš pats“. Patogiai jaučiasi įprastoje grupės aplinkoje su pažįstamais suaugusiais ir vaikais. Domisi kitų vaikų žaidimais ir grupės veiklomis. Suaugusiojo skatinamas domisi supančios kultūrinės aplinkos simboliais. Teigiamai reaguoja į kita kalba kalbančius vaikus, suaugusiuosius ir grupėje apsilankančius svečius. 4-6 metų gyvenimo metai Išbando naujus būdus tyrinėti savo kūno augimą. Aiškinasi, kam reikalingos, ką daro vidinės kūno sistemos, dalinasi pastebėjimais. Teigiamai vertina savo savybes ir gebėjimus,	Išorinį kūno vaizdą ir kūno dalis tyrinėja per judrias veiklas, pajausdami, patirdami, ką kuri kūno dalis daro. Stebi save veidrodyje, savo atvaizdą matydami vandens paviršiuje, žaisdami šešėlių žaidimus. Natūraliai per užmegztus emocinius ryšius jaučia savo šeimą kaip bendruomenę. Vaikų grupę kaip bendruomenę pajaučia, kai užsimezga emocinis ryšys su mokytoju ir grupės vaikais. Savo aplinkoje girdi gimtąją kalbą, ištraukia į mokytojo organizuojamas veiklas su tautosakos, dalyvauja tautinėse ir valstybinėse šventėse.

	žaisdamas tyrinėja galimus socialinius savo vaidmenis. Dalyvauja šeimos, grupės ir mokyklos bendruomenės veiklose. Pasako savo tautybę, šalį, kurioje gyvena, žino savo namų adresą. Tyrinėja savo šalies ir kitų jam įdomių šalių simbolius, kalbą, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą, domisi ir dažniausiai laikosi vertybių ir jam suprantamų pareigų bei teisių.	Mokosi pajauti savo asmeninės erdvės ribas, suprasti savo privatumą, reaguoti į asmeninės erdvės ribų pažeidimą. Ižvelgia pokyčius, apibūdina savo kūno augimą ir naujai įgytus gebėjimus, savo asmenines savybes, stiprybes, sau priimtinausius mokymosi būdus, stiprina pasitikėjimą savimi ir savo gebėjimais. Plėtoja atkaklumą, gebėjimą įveikti iššūkius darydami klaidas ir jas taisydami. Tyrinėja žmogaus gyvenimo ciklą, samprotauja, kaip atrodys užaugęs, ko norėtų išmokti, kuo norėtų tapti ateityje. Atranda ir išbando įvairius emocinio kontakto, pagarbaus bendravimo ir ryšių su kitais žmonėmis užmezgimo bei palaikymo būdus gyvai ir nuotoliu. Šalies ir pasaulio žmonių išvaizdos, aprangos, kalbų, maisto, būstų, darbų, kelionių, tradicinių menų, švenčių panašumus ir įvairovę vaikai pažįsta per įvairias medijas.
--	---	--

		Aiškinasi savo aplinkos žmonių bendruomenių gyvenimo būdo panašumus ir skirtumus: mano šeima – kitos šeimos ir pan., tyrinėja ir atranda, kas sieja jų aplinkos žmonių bendruomenių narius. Domisi gimtąja kalba, etnine kultūra, dalyvauja etnokultūrinuose, pilietiniuose renginiuose ir edukacinėse programose. Pažįsta ir išreiškia pagarbą pagrindiniams savo šalies simboliams, tyrinėja šalies žemėlapi, konstruoja mėgstamų vietų modelius, iš pasakojimų pažįsta iškilius asmenybes. Pilietinį tapatumą vaikai ugdomi šeimoje, grupėje, kieme laikydamiesi vertybių, pareigų ir teisių, kurias turi konkrečios valstybės pilietis.
Santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais <i>Vertybinių nuostatų</i> Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir	1,5-3 vaikų gyvenimo metai Drąsiai išbando ką nors nauja, ramiai stebi nepažįstamus žmones, kai šalia yra juo besirūpinantis suaugusysis.	Mokosi būti ir veikti šalia kitų ir kartu su kitais įsitraukdami į bendrus žaidimus ir veiklas grupelėje.

bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais. <i>Esminis gebėjimas</i> Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, aiškinasi, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.	Siekia veikti savarankiškai, tikisi savo iniciatyvų palaikymo, pagyrimo. Mėgdžioja, tačiau žaidime savaip pertvarko suaugusiųjų veiksmus, žodžius, intonacijas. Trumpam išitraukia į bendrą žaidimą, pakaitomis su kitu vaiku žaidžia tuo pačiu žaislu. Pradedą suprasti, kuris daiktas yra jo, kuris – kito, o kuriuo naudojamas bendrai. 4-6 metų gyvenimo metai Stengiasi geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiais bei vaikais. Supranta, koks elgesys yra priimtinas ar nepriimtinas kitiems ir kodėl. Kasdienėse situacijose bando tinkamu būdu išsakyti priešingą nei kitų nuomonę, aiškinasi, tariasi. Pradedą tarpininkauti kitiems vaikams, jiems sprendžiant tarpusavio nesutarimus. Domisi socialiniais ir kultūriniais skirtumais tarp vaikų, jų šeimų ir natūraliai juos priima. Supranta, kad gyvendamas grupėje turi susitarti dėl visiems priimtino elgesio.	Stengiasi suprasti, ką jaučia kitas, bando atliepti kito jausmus ar norus. Tyrinėja „aš“ ribas; kasdienėje rutinoje ir veiklose atsirenka savo drabužėlius ar žaislus, aiškinasi mano – tavo santykį, ko nors turėjimą (ką turiu aš – ką turi tu). Inicijuoja bendrus žaidimus ar veiklas, siūlo ir derina veiklos idėjas, veiksmus, siužetą, susikuria veiklos ir elgesio taisyklės, padeda, paremia vienas kitą, tariasi. Išbando pačių bendraujant atrastus, ar iš kitur sužinotus įvairius emocinių ryšių, abipusės simpatijos, draugystės užmezgimo ir palaikymo būdus, aiškinasi, koks draugo elgesys geras ir koks elgesys yra blogas. Piešiant, matuojantis, lyginant panašumus ir skirtumus, kalbantis, žaidžiant, kartu veikiant
--	--	---

	Suvokia savo veiksmų akivaizdžias pasekmes sau, kitiems ir visai grupei.	tyrinėja, kuo panašus/ši į kitus ir kuo skiriasi nuo kitų vaikų, suaugusiųjų. Žaisdamas, atlikdamas grupines veiklas mokosi išklausti ir suprasti skirtingas nuomones, požiūrius, juos priimti ir derinti; Mokytojo padedamas mokosi įžvelgti kilusio nesutarimo esmę, išgirsti kiekvieno nesutarimo dalyvio nuomonę ir ieškoti išeikių, kurios būtų priimtinos kiekvienam. Mokosi atpažinti patyčias ir būdus, kaip jų išvengti. Kartu su visais priima bendrus sprendimus, diskutuoja, drauge siūlo idėjas, kaip pertvarkyti grupės ar lauko aplinką, jaučiasi aktyviais grupės dalyviais.
Problemų sprendimas <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas. <i>Esminis gebėjimas</i> Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą ar kliūtį. Savarankiškai ir	1,5-3 vaikų gyvenimo metai Susidūręs su kliūtimi, žodžiais, mimika ir kūno kalba parodo suaugusiajam, su kokia problema susidūrė. Bando savarankiškai spręsti kasdienes problemas. Nepavykus stebi, kaip tai daro kiti ir išbando jų taikomus problemų sprendimo būdus arba kreipiasi pagalbos į suaugusįjį.	Pradedą nuspėjamai reaguoti į įprastus įvykius, kurių baigtį galima iš anksto numatyti (pavyzdžiui, įjungus jungiklį, žaislas pradeda judėti). Spėja, kuriame inde telpa daugiau vandens, o savo spėjimą tikrina perpildami vandenį iš vieno indo į kitą.

drauge su kitais ieško sprendimo būdų, pasirenka tinkamiausią konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimo pasekmes.	Atsižvelgia į ankstesnę patirtį ir taiso, tobulina sprendimą. 4-6 metų gyvenimo metai Susidūręs su kliūtimi, žodžiais, mimika ir kūno kalba parodo suaugusiajam, su kokia problema susidūrė. Bando savarankiškai spręsti kasdienes problemas. Nepavykus stebi, kaip tai daro kiti ir išbando jų taikomus problemų sprendimo būdus arba kreipiasi pagalbos į suaugusįjį. Atsižvelgia į ankstesnę patirtį ir taiso, tobulina sprendimą.	Pastebėjimus išreiškia parodydami daiktus, kuriuos mokytojas apibūdina sąvokomis, pavyzdžiui, „aukštas“ / „žemas“, „ilgas“ / „trumpas“. Žaisdami atlieka dviejų jiems suprantamų veiksmų sekas. Mokytojo padedami, ieško daiktų panašumų ir skirtumų, sprendžia iškilusias problemas; Ieško atsakymų į patiems kylančius ir mokytojo nuolat keliamus klausimus. Veikdami mokytojo tikslingai sukurtuose kontekstuose, mokosi samprotauti, kūrybiškai taiko įgytą skaičiavimo patirtį spręsdami problemas. Įtraukiami į probleminių situacijų, kuriose reikia įvertinti atstumą tarp savęs ir kitų, tarp dviejų artimos aplinkos objektų, nagrinėjimą, sugalvoti ir paaiškinti, kaip įvairiose situacijose galima palyginti dviejų trijų pažįstamų objektų atitinkamą dydį.
--	--	--

Ugdymosi kontekstai ir mokytojo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai

Mokytojo vaidmuo ugdymo(si) srityje „**Aš kalbų pasaulyje**“ yra esminis, nes mokytojas kuria vaikams tinkamą ir stimuliuojančią aplinką, skatina jų aktyvų dalyvavimą ir padeda plėtoti kalbinius gebėjimus. Dialogiškas ugdymo procesas apima aktyvų dalyvavimą dialoguose, diskusijose ir problemų sprendimo veiklose, kur mokytojas užduoda atvirus klausimus ir skatina vaikus išsakyti savo nuomonę bei ją argumentuoti. Patirtinis mokymasis yra skatinamas kuriant situacijas, kuriose vaikai gali savarankiškai taikyti įgytas žinias ir įgūdžius, pavyzdžiui, gamtos tyrimus. Taikant žaidimų metodiką, mokytojas naudoja žaidimus, kurie lavina kalbinius įgūdžius, socialinius gebėjimus ir kūrybiškumą. Vizualinės ir sensorinės priemonės, tokios kaip paveikslėlių knygos ar vaizdo medžiaga, skatina kalbos supratimą ir raiškos plėtrą. Individualizuotas požiūris leidžia mokytojui pritaikyti veiklas kiekvieno vaiko poreikiams ir gebėjimams, užtikrinant, kad visi jaustųsi įtraukti ir motyvuoti. Refleksija ir grįžtamasis ryšys padeda vaikams suvokti savo pažangą. Taigi mokytojas reguliariai kviečia juos apmąstyti savo mokymosi patirtis ir pasiekimus, taip skatindamas tolesnį mokymąsi. Taigi, mokytojas, naudodamas šias ugdymo strategijas kuria aplinką, kurioje vaikai gali efektyviai ugdyti savo kalbinius gebėjimus, plėsti žinias ir lavinti kritinį mąstymą bei kūrybiškumą.

Ugdymo (si) sritis „Aš kalbų pasaulyje“.

Ugdymo turinys 1,5-3; 4-6 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Vaiko pasiekimai	Ugdymo (si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Kalbų supratimas <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi žodiniiais ir komunikavimo žodiniiais būdais, yra nusiteikęs išklausyti ir suprasti kitą.	1,5-3 vaikų gyvenimo metai Trumpam susikaupia klausydamas, supranta ir reaguoja veiksmų ir ypatybių pavadinimus, 3–4 žodžių sakinius, greitai mokosi naujų žodžių.	Atkreipia dėmesį į kalbėjimą, plečia pasyvų ir aktyvų žodyną, girdėdami suaugusiojo kalbą; Supranta skaitomus nesudėtingus trumpus tekstus, pasakojamas istorijas ir jose

<i>Esmenis gebėjimas</i> Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.	Skiria paveikslėlius nuo teksto, klausia, kas parašyta arba prašo paskaityti, geba simbolinių sieti paveikslėliuose vaizduojamus objektus su konkrečiais aplinkos daiktais. Stengiasi išklaudyti trumpus skaitomus, pasakojamus ar dainuojamus tekstus, girdėto kūrinio prasmę atskleidžia vaidindamas, žaisdamas ar pasakydamas keletą žodžių. 4-6 metų gyvenimo metai Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų; supranta pajuokavimus, dviprasmybes, erzinimus, dažnai girdimus frazeologizmus, humoro elementus, pradeda suprasti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę; supranta keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių. Domisi įvairiais rašytiniais teksta, supranta jam skaitomų sudėtingesnių tekstų turinį, įvykių eigą, numato, kas tekste galėtų įvykti toliau.	vykstančių įvykių seką, suvokia su dienvakarės susijusius paaiškinimus. Vaikas plėtoja nežodinės kalbos suvokimą ir aktyviai įsitraukia į mokytojo siūlomas veiklas, jei mokytojo kalbą lydi kūno kalba: žvilgsnis, šypsena, gestai, palietimas, apkabinimas. Garsu, plojimu, trepsėjimu kita kūno kalba, mimika, gestų, simbolių paveikslėlių pagalba parodo, kad girdi, supranta žodžio ar melodijos ritmą. Aktyviai įsitraukia į bendravimo veiklas, plėtoja kalbos supratimą, „atranda“ žodžių prasmes, ugdosi trumpalaikę ir ilgalaikę atmintį, kalbinę vaizduotę, skatinančią mintis išreikšti žodžiais. Žaisdami, dalyvaudami problemų sprendime, mokosi nepertraukiamai klausytis draugų ir suaugusiųjų kalbos, reaguoti į kalbančiųjų intencijas, suprasti kita kalba kalbančių vaikų norus, pasiūlymus.
--	--	--

		Kalbos supratimą gilina klausydamiesi amžių atitinkančių ir šiek tiek sudėtingesnių įvairaus stiliaus tekstų, netiesiogiai perduodamų žinučių (laiškų, raštelių), siedami skaitomą tekstą su vaizdine informacija ir numanomu kontekstu.
Kalbinė raiška <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas. <i>Esminis gebėjimas</i> Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria savo istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.	1,5-3 vaikų gyvenimo metai 2–3 žodžių vientisiniais sakiniais kalba ir klausinėja apie tai, ką mato ir girdi, atsako į paprastus klausimus, vartoja kelias dažniausias mandagumo frazes. Suaugusiojo padedamas kartoja girdėtus eiliuotų tekstų ar dainų fragmentus. Stebi ir mėgdžioja rašančius suaugusiuosius: imituoja, brauko, keverzoja, piešinėja, palikdamas ženklus.	Mėgdžiojimu, skiemenų ar žodžių pakartojimais dalyvauja paprastuose žodiniuose žaidimuose. Jausmų, emocijų, norų, minčių raišką skatina dėmesys jų kalbai, kantrus išklausymas, lėtas kalbėjimo tempas, reagavimas į vaikų intencijas, reiškiamas žodine ir nežodine išraiška. Suaugusiojo padedami, kartoja girdėtus trumpus kūrinėlius, dalyvauja pokalbiuose, kelių žodžių vientisiniais sakiniais kalba apie save, savo norus, poreikius, išgyvenimus, pasakoja apie tai, ką mato ir girdi, vartoja paprastas mandagumo frazes, formuluodami

	4-6 metų gyvenimo metai Išsako savo patirtį, norus, svajones, pasiūlymus, svarstymus, aiškinasi, diskutuoja; vartoja mandagumo ir vaizdingus žodžius (sinonimus, antonimus ir kt.). Klausinėja apie tai, ką išgirdo, matė, pajautė, sužinojo, sprendžia problemas. Kuria pasakoja istorijas pagal paveikslėlių seką, nuosekliai paminėdamas pagrindinius įvykius, atpasakoja girdėtas istorijas, pritaiko girdėtų siužetų fragmentus žaidimų scenarijuose, meninėje veikloje. Kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, spausdintinėmis raidėmis rašo savo vardą, kelis žodžius.	sakinius, taiko pagrindines gramatikos taisykles. Poreikį bendrauti, išreikšti norus ir mintis skatina dienos įvykių ir rutininių veiklų aptarimas. Kalba apie tai, ką jaučia, mato, girdi, nuolat plečia žodyną, susijusį su kasdieniu gyvenimu, artimiausia aplinka, gamta, technika, objektų savybėmis, būsenomis. Dalyvauja veiklose, padedančiose pažinti pasaulį, mokosi kelti klausimus, bando vartoti naujai sužinotas sąvokas, vaizdingus žodžius, argumentuoti, plėtoti diskusijas, reflektuoti savo patirtį, žodinę raišką papildydami išradingais gestais, judesiais, mimika, iliustruodami aplinkos objektais, schemomis, piešiniais. Įsitraukia į įvairias veiklas, susijusias su galimybe piešti ir rašyti. Supranta rašymo tikslus, tyrinėja ir supranta, kad skirtingos kalbos turi skirtingas raides.
--	---	---

Skaitmeninis sumanumas <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs pažinti, išbandyti saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. <i>Esminis gebėjimas</i> Geba pažinti ir naudoti lengva valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.	1,5-3 vaikų gyvenimo metai Žaidžia mokyklos aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų (pvz., robotukais), naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas. Žodžiais, garsažodžiais, veiksmais parodo kasdienių darbų ir veiklų atlikimo žingsnių eiliškumą, atlieka mokytojo ar kitų vaikų sakomas komandas. Pradeda laikytis išmaniųjų žaislų, daiktų paprasčiausių saugaus naudojimo taisyklių. 4-6 metų gyvenimo metai Mokytojo prižiūrimas pasirenka ir naudoja pagal amžių tinkamas interneto svetaines, programėles, kad galėtų atlikti projektines veiklas, kūrybines užduotis. Igyvendindamas kūrybinius sumanymus, derina bent dvi mokytojo pasiūlytas vaiko gebėjimus atitinkančias skaitmenines priemones (fotografavimo, piešimo, nuotraukų apdorojimo, garso įrašymo), skirtingus	Mokytojų padedami, iki 0,5 valandos per dieną ribojant laiką, praleidžiamą prie ekranų, naudojasi jų amžių atitinkančiomis prasmingomis, ugdymą (si) papildančiomis skaitmeninėmis technologijomis ir skaitmeniniu turiniu (vaizdo įrašais, žaidimais, garsinėmis knygelėmis, ugdomosiomis programėlėmis ir kt.) žaisdami ir pažindami aplinką. Žaisdami atlieka dviejų nesudėtingų, jiems suprantamų veiksmų sekas (pavyzdžiui, paimti kamuolį ir paduoti draugui, linguoti ir ploti, dėti kaladėles). Skaitmeninio turinio kūrimo galimybes (piešimas, fotografavimas, garso ir vaizdo įrašas) vaikai atranda įsitraukdami į įvairias mokytojo paskatintas kūrybines, tyrinėjimo ir judrias veiklas, vykstančias realios ir virtualios aplinkos kontekstuose. Mokytojų padedami, gauna informaciją naudodamiesi išmaniaisiais įrenginiais, realiu
---	---	---

	turinio tipus (vaizdą, judantį vaizdą, garsą, tekstą). Domisi kitų ir dalinasi savo sukurtu skaitmeniniu turiniu. Programavimo aplinkose kuria ir vykdo paprastas komandų sekas. Pradedą suprasti, kaip valdomi robotai, išbandydamas sudarytą paprastą programą atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką. Supranta pagrindines skaitmeninio turinio (pvz., nuotraukų, piešinių, vaizdo įrašų) saugaus dalinimosi taisykles.	laiku jungdamiesi prie nuotolinių įrenginių (pavyzdžiui, prie paukščio lizdo esančios stebėjimo kameros ar kt.) ir informacinių svetainių (pavyzdžiui, susirasti gyvūnų, augalų vaizdus, išbandyti virtualius turus ir kt.). Per įvairias praktines veiklas vaikai susipažįsta su nurodymo bei komandos sąvokomis. Žaisdami vaikai atlieka vieni kitų sakomus nurodymus, komandas. Žaisdami mokosi žodines komandas pateikti vaizdiniais, garsiniais ir kitais simboliais bei atlikti jais žymimus veiksmus. Vaikai užrašo komandų sekas simbolių sekomis ir mokosi jas „perskaityti“ bei atlikti. Siekdami rezultato ir naudodamiesi realiais objektais kaip simboliais (kaladėlėmis, akmenukais, piešiniais, kortelėmis ir kt.), vaikai dėlioja ir atlieka veiksmų seką. Programuodami nesudėtingas animacijas programavimo aplinkose, vaikai nuosekliai atlieka veiksmus, atpažįsta veiksmus.
--	--	---

Ugdymo(si) sritis „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“. Ugdymo turinys 1,5-3; 4-6 metų vaikams

Ugdymosi kontekstai ir mokytojo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai

Mokytojo vaidmuo ugdymo(si) srityje „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“ apima kontekstus, kurie žadina vaikų prigimtinių smalsumą ir kūrybiškumą. Mokytojai skatina vaikų domėjimąsi aplinkos objektais ir reiškiniams, pasitelkdami įvairius metodus, kaip stebėjimas, eksperimentavimas, skaitmeninės technologijos ir kūrybinės veiklos. Mokytojai taip pat užtikrina, kad ugdymo(si) veiklose būtų subalansuotas vaikų savarankiškas žaidimas ir struktūruota veikla pagal taisykles. Mokytojo vaidmuo yra palaikyti vaikų pastangas aiškinti savo veiksmus, rasti argumentus ir lanksčiai taikyti įgytą patirtį naujose situacijose. Strategijos ir metodai apima personalizuotą, savivaldų, dialogišką, judrų, tyrinėjantį, kūrybinį ir reflektuojantį ugdymą(si). Tai skatina vaikus patirti ir suprasti aplinką visais pojūčiais, gilinti supratimą ir plėtoti gebėjimus.

Pasiekimų sritis	Vaiko pasiekimai	Ugdymo (si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Aplinkos pažinimas <i>Vertybinė nuostata</i> Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. <i>Esminis gebėjimas</i> Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.	1,5-3 vaikų gyvenimo metai Atpažįsta ir reaguoja į netolimoje praeityje vykusius šeimos ar grupės įvykius, užfiksuotus nuotraukose, įrašuose ir kt. Natūraliai įsitraukdamas į kasdienius, rutininius įvykius ir veiklas, parodo, kad žino paros dalių seką ir jaučia veiklų trukmę (vyko ilgai ar trumpai). Pažįsta daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, pradeda vartoti tikslus jų pavadinimus. Dalyvauja prižiūrint augalus.	Supratimas apie šeimą ir vaikų grupę plečiasi kartu su mokytoju ir tėvais dalyvaujant šeimos dienose grupėje, žaidžiant savo šeimos ir kitų šeimų pasiūlytus žaidimus, žiūrinėjant šeimos narių ir grupės vaikų nuotraukas. Eksperimentuodami su skirtingos trukmės muzikinėmis atkarpomis, 1, 5, 10 minučių smėlio laikrodžiais (ką galiu nuveikti, kol skambės muzika, ištekės smėlis); paros trukmę

	Turėdamas galimybę, renkasi būti patinkančioje gamtinėje, socialinėje, kultūrinėje aplinkoje, džiaugiasi ten esančiais objektais. 4-6 metų gyvenimo metai Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. Papasakoja apie tradicines šventes, jas palygina su kai kuriomis kitų tautų šventėmis. Skiria ir pavadina suaugusių šeimos narių ir kitas dominančias profesijas, pasakoja, ką dirba aptariamų profesijų atstovai, kokia jų sukuriama daiktų ir paslaugų vertė, kaip vyksta jų mainai. Samprotauja apie tai, kaip žmonės gyveno, ką dirbo seniau, kokie daiktai buvo naudojami, kaip jie pasikeitė, kaip atrodo dabar. Vartoja savaitės dienų pavadinimus, žodžius praeičiai, dabarčiai, ateičiai apibūdinti. Ižvelgia gyvūnų ir augalų kai kuriuos panašumus ir skirtumus, pagal kuriuos juos grupuoja. Jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį: apmąsto ir siūlo būdus, kaip ją rūpintis, prižiūrėti, puošti.	ir laiko tėkmės per parą nuoseklumą patiria dėliodami savo veiklos per dieną paveikslėlius. Padedami mokytojo, pažįsta ir išreiškia pagarbą pagrindiniams savo šalies simboliams (vėliava, herbas, himnas), tyrinėja šalies žemėlapi, domisi vėliavos spalvų reikšmėmis ir kitais simboliais bei kultūros objektais. Tyrinėja Lietuvos ir grupę lankančių, iš kitų kraštų atvykusių vaikų šalių simbolių, kalbą, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą (tradicijas, maistą, aprangą ir pan.). Drauge su mokytoju aiškinasi, kaip daiktai keitėsi, kokie jie buvo seniau, kokie dabar, kaip tobulėjo, kaip žmogus juos pritaikė savo poreikiams. Jie lygina praeities ir dabarties daiktus, komentuoja jų išvaizdą, paskirtį, kaip veikia, iš ko pagaminti. Supranta, kad tos pačios paskirties daiktas (pavyzdžiui, stalas) gali būti pagamintas iš medžio, metalo, plastiko.
--	--	--

		Stebi, renka, tyrinėja, grupuoja, atpažįsta ir pavadina augalų dalis (lapai, žiedai, vaisiai, sėklos ir pan.), pajunta tekstūrų skirtumus, vaisiuose suranda sėklas. Tyrinėja, aiškinasi, kas ir kaip vyksta gamtoje, pastebi gyvosios ir negyvosios gamtos vienovę.
Matematinis mąstymas <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais. <i>Esminis gebėjimas</i> Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.	1,5-3 vaikų gyvenimo metai Nuosekliai įvardija skaičius 1, 2, 3, atpažįsta ir susieja įvairias „matomų skaičių“ išraiškas (rankos pirštai, taškai, brūkšneliai), paduoda tiek daiktų, kiek prašoma. Supranta, ką reiškia būti pirmam, antram. Palygina du daiktus, besiskiriančius tik ilgiu, mase ar tūriu, veikdamas (suartinamas, pakilnodamas, pilstydamas vandenį ar smėlį). Parodo, kuris iš dviejų daiktų yra ilgas – trumpas, sunkus – lengvas, pilnas – tuščias ir pan. Surikiuoja kelių objektų rinkinį pagal ilgumą ar stambumą į vieną eilę. Tapatina, atrenka kelis daiktus (jų vaizdus) pagal spalvą, formą, dydį.	Natūraliai įgunda įvertinti daiktų rinkinio kiekį iki 5-ių, neskaičiuodami daiktų („matomi“ skaičiai). Padedami mokytojo, atranda, kad „vienetą“ galima susieti su vienu daiktu, kad skaičiuojant naudojama ta pati žodžių seka, o paskutinis skaičių sekos skaičius reiškia suskaičiuotą objektų kiekį. Įsitraukia į įvairias eksperimentines ir kasdienėje veikloje pasitaikančias ilgio (pločio, aukščio), masės, tūrio palyginimo veiklas.

	Kopijuoja dviejų elementų sekas (vaizdines, garsines, judesio). 4-6 metų gyvenimo metai Nuosekliai įvardija skaičius nuo 0 iki 10, juos parašo skaitmenimis. Paduoda tikslų daiktų skaičių, kai jų yra daugiau nei 5; pasako, kiek jų yra daugiau už 5 ir kelių trūksta iki 10. Atlieka sudėties ir atimties veiksmus 7-ių ribose. Žymi, skaičiuoja, vaizduoja duomenis, naudojami grafiniais jų vaizdais spręsdamas problemas. Kalbėdamas apie ateities įvykius, pradeda vartoti žodžius: būtinai, tikrai įvyks; gali būti, įmanoma, kad įvyks; taip negali būti, niekada neįvyks. Apibūdindamas aplinkos objektus, vartoja bent penkis dvimačių ir trimačių figūrų pavadinimus (skritulys, kvadratas, trikampis, kubas, rutulys). Žinomas figūras pavadina taisyklingai, nepriklausomai nuo jų padėties ar dydžio. Atrenka figūrai sukomponuoti reikalingas detales ir jas tinkamai sudėlioja. Apibūdina, kaip vienas kito atžvilgiu yra išsidėstę matomi daiktai. Išgirdęs ar pamatęs judėjimo su	Daiktų ilgį (plotį, aukštį) palygina netiesiogiai, daiktus sugretindami. Daiktų mases palygina daiktus kilnodami. Ima reaguoti į tokią daiktų savybę kaip forma, spalva vis geriau suprasdami, kai apie daiktą sakoma: „toks pat“, „panašus“, „skiriasi“, „kitoks“. Žaisdami atlieka dviejų nesudėtingų, jiems suprantamų veiksmų sekas (pavyzdžiui, paimti kamuolį ir paduoti draugui, linguoti ir ploti, dėti kaladėles). Natūraliai įsitraukia į žaismingą veiklą su daiktais, į kuriuos galima ką nors įpilti, įdėti. Pasirinktus daiktus laisvai rūšiuoja, skirsto į kategorijas: pagal dydį, formą, spalvą, tekstūrą, pradeda rūšiuoti pagal du požymius; Veikdami su daiktais, vaikai mokosi sutelkti dėmesį, mąstyti, prisiminti, tausoti daiktus, ugdosi kantrybę, savikontrolę.
--	---	--

	krypties pakeitimu planą, jį iš atminties įvykdo, atkuria, geba pasakyti ir bando pavaizduoti, kaip reikėtų sugrįžti (judėti atbuline tvarka). Nukopijuoja, pratęsia, sukuria seką iš dviejų pasikartojančių elementų.	Vaikai pastebi daiktų seką eidami į mokyklą, kur nors važiuodami: kelio ženklas, šviesoforas, perėja ir pan.. Darže, šiltnamyje, ant palangės vaikai sodina, prižiūri augalus, stebi, matuoja, fiksuoja, kaip jie auga. Įsitraukia į skaičiavimo veiklas, kuriose skaičiuojama pridant po vieną pasitelkus daiktus, piešinius, rankų pirštus. Naudodamiesi objektais, piešiniais, kurdami istorijas, vaikai pradeda suprasti, ką reiškia skaičius sudėti ir atimti. Sekų modeliavimo vaikai ugdosi formaliose ir neformaliose veiklose piešdami, dėliodami įvairius objektus, ritmiškai dainuodami ar judėdami, nagrinėdami raštus, kurdami ornamentus.
Tyrinėjimas <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja.	1,5-3 vaikų gyvenimo metai Smalsauja, stebisi; atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis; stebi ir bando aiškintis, kas tai yra, kaip tai veikia, vyksta. Fantazuoja ir	Vaikai atranda, kad figūromis ir objektais erdvėje galima manipuliuoti: apversti, pasukti, pastumti.

<i>Esminis gebėjimas</i> Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis, judesiu, mimika, garsais ir intonacija; tyrinėdamas atranda naujus veikimo būdus. Pamėgdžiodamas suaugusįjį ilgesnį laiką ištraukia į tyrinėjimo veiklas; džiaugiasi tyrinėjimo atradimu, rezultatai rodo kitiems. 4-6 metų gyvenimo metai Domisi daiktų ir reiškinių savybėmis, tyrinėja, kaip auga augalai ir gyvūnai, kaip auga ir keičiasi jis pats; kaip žmonės gyvena seniau ir kaip gyvena dabar; kaip jie gyvena kitose šalyse, kuo jie panašūs ir kuo skiriasi. Lygina daiktus, medžiagas, augalus, gyvūnus, žmones, atsižvelgdamas į jų požymius, savybes; objektus ir reiškinius tikslingai grupuoja; iš pasiūlytų įrankių, priemonių, medžiagų pasirenka reikiamas tyrinėjimui. Samprotauja apie tai, ką pajuto, patyrė, atrado, sužinojo; remdamasis tyrinėjimo rezultatais kelia klausimus; siūlo idėjas, ką dar būtų galima tyrinėti.	Tyrinėdami pažįsta artimiausioje aplinkoje esančius daiktus, patiria, kad daiktai (žaislai, baldai, knygos, kamuoliai ir kt.) turi požymius (forma, dydis, spalva ir tekstūra), kad medžiagos, iš kurių pagaminti daiktai, yra skirtingos (minkštos – kietos, skaidrios – neskaidrios, lengvos – sunkios). Bando suprasti, kaip daiktai veikia, kaip tarpusavyje susiję. Tyrinėja, kuo tos pačios rūšies daiktai skiriasi vieni nuo kitų (pavyzdžiui, kamuoliai skiriasi dydžiu, svoriu, spalva) ir nuo kitos rūšies daiktų (pavyzdžiui, kamuoliai forma skiriasi nuo knygų). Apžiūrinėja iš visų pusių, viršaus, apačios, liesdami, uosdami, atpažįsta daiktus pagal požymius: spalvą, tekstūrą (lygus, šiurkštus, švelnus), formą (apvalus, kampiatus, pailgas), kvapą, ieško daikto pagal žodinį apibūdinimą. Remdamiesi patirtimi, vartydami paveikslėlių ir interaktyvias knygas, žiūrėdami vaizdo
--	---	--

		medžiagą, žaisdami žaislais, apžiūrėdami išvykų metu, vaikai susipažįsta su ryšio palaikymo tarp žmonių priemonėmis, transporto priemonėmis, jas grupuoja (pavyzdžiui, oro, vandens, sausumos). Eksperimentuoja su veidrodiniais paviršiais, taškiniais šviesos šaltiniais, stebi ir tyrinėja dvimačių ir trimačių geometrinių objektų atvaizdus.
Mokėjimas mokytis <i>Vertybinių nuostatų</i> Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko. <i>Esminis gebėjimas</i> Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.	1,5-3 vaikų gyvenimo metai Trumpam įsitraukia į sudominusią ar savo sumanytą veiklą. Pasirenka mėgstamą žaislą, meno kūrinį, stengiasi atlikti patinkančią pasirinktą veiklą. Atidžiai stebi, bando, aiškinasi, klausinėja, kaip kažkas veikia, vyksta. Džiaugiasi tuo, ką atliko ir ko išmoko veikdamas. 4-6 metų gyvenimo metai	Daiktus rūšiuoja pagal formą, spalvą, dydį, naudodami rūšiavimo žaislus ir sensorines priemones. Žaisdami ir eksperimentuodami vidaus ir lauko aplinkose, įvairiose situacijose kalbinami mokytojo, vaikai įgyja vis daugiau patirties pasirinktu būdu duoti nurodymus dėl objekto judėjimo krypties ir buvimo vietos arba sekti kitų atitinkamus nurodymus. Matydami, kaip suaugusieji ir kiti vaikai naudoja įvairius įrankius, ir stebėdami, kaip tie įrankiai veikia, patys juos išbando. Daiktus

	Įsitraukia į naują, iššūkio reikalaujančią veiklą, drąsiai kalba apie tai, ką jau moka, ką norėtų sužinoti, ko išmokyti. Numato veiksmų ir priemonių planą tikslui pasiekti. Priimdamas sprendimus, ieško informacijos ir ją tiksliai atrenka. Stebi savo veiklos procesą, jį koreguoja, išbandydamas įvairius veikimo būdus ir kylančias idėjas, kol pasiekia tikslą. Noriai dalinasi patirtimi apie veiklos procesą ir rezultatais, pasako, ko ir kaip mokėsi, kas pavyko (nepavyko), ką dar norėtų išbandyti, ko išmokyti.	kūrybiškai panaudoja žaidimuose, ugdo nuostatą tausoti daiktus. Džiaugiasi atradę naujus dydžių palyginimo būdus. Per įvairias praktines veiklas susipažįsta su nurodymo, komandos sąvoka.
--	--	---

Ugdymosi kontekstai ir mokytojo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai

Mokytojo vaidmuo ugdymo(si) srityje „**Kuriu ir išreiškiu**“ skatina vaikų įsitraukimą spontaniškai tyrinėti, eksperimentuoti ir išbandyti kūrybines medžiagas bei priemones, sukuriant asmeninio pasirinkimo galimybes. Jis stebi vaikų pastangas ir autentišką raišką, pozityviai reaguoja į jų kūrybinį procesą, padėdamas jiems tęsti ir įgyvendinti savo idėjas. Mokytojo jautrus, palaikantis ir susidomėjimą išreiškiantis grįžtamasis ryšys padeda vaikams giliau suprasti meninę raišką, vertinti savo ir kitų kūrybą, bei atrasti prioritetus tam tikroms meninės raiškos sritims ir formoms. Mokytojas skatina vaikų žaislingumą, simbolinį mąstymą ir socialinį bendravimą, kuriant ir įvaldant įvairias žaidimo formas bei stiprinant improvizacinius įgūdžius.

Kuriant ugdymo (si) kontekstus, siekiama sukurti aplinkas, kurios skatintų vaikų kūrybiškumą, saviraišką ir tyrinėjimo džiaugsmą. Šie kontekstai apima mokyklos vidaus ir lauko aplinkas bei vietas už mokyklos ribų, kaip parkai, muziejai ir kiti kultūriniai bei gamtiniai objektai.

Esminis tikslas yra užtikrinti vaikų emocinį ir fizinį saugumą, sudarant sąlygas vaikų iniciatyvoms, ilgalaikiam domėjimuisi ir gilesniam supratimui. Kontekstuose dėmesys sutelkiamas į vaikų iniciatyvą, kurią palaiko estetiškai patraukli ir veiklai atvira aplinka. Vaikai gali laisvai pasirinkti veiklą, medžiagas, priemones, veiklos vietas ir laiką, taip pat bendradarbiauti arba veikti individualiai. Tokia aplinka skatina vaikų kūrybiškumą, vaizduotę, improvizacinius gebėjimus ir socialinį bendravimą. Be to, kontekstai yra modeliuojami taip, kad būtų palaikoma vaikų saviraiška, suteikiant jiems galimybę išbandyti įvairias veiklos formas ir pristatyti savo kūrybą skirtingais būdais.

Pasiekimų sritis	Vaiko pasiekimai	Ugdymo (si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Estetinis suvokimas <i>Vertybinių nuostatų</i> Domisi, gėrįsi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka. <i>Esminis gebėjimas</i> Susipažįsta su įvairiais gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškiniais, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.	1,5-3 vaikų gyvenimo metai Emocingai reaguoja girdėdamas garsų, intonacijų sąskambį, stebėdamas savo ir kitų piešinius paveikslus, šokių judesius, gamtos objektus bei reiškinius. Turi savo nuomonę (patinka, nepatinka) apie savo ir kitų kūrybą bei aplinką. Džiaugiasi, rodo, ką nors sako kitiems apie savo kūrybą. 4-6 metų gyvenimo metai Įgyvendindamas naujas kūrybines idėjas nebijo eksperimentuoti, laužyti taisykles ir normas, žaismingai stulbinti.	Klausosi įvairių stilių, epochų ir kultūrų muzikos, kad būtų kuriama turtinga muzikinė aplinka ir dedamas pagrindas platesniems muzikiniams pasirinkimams, formuojamas estetikos pojūtis. Stebi ir tyrinėja aplinkos objektus ir reiškinius, patraukiančius jų dėmesį savo vizualinėmis savybėmis; stebi ir reaguoja į mokytojo santykį su aplinkos objektais (susižavėjimą, grožėjimąsi). Jautrumas vizualiojo pasaulio ypatumams plėtojasi estetiškai ir saikingai naudojant spalvą, apšvietimą, medžiagiškumą. Vaikai turi galimybę ne tik stebėti aplinkos daiktus ir

	Atpažįsta meno paskirtis ir kontekstus, patirtus meno kūrinius susieja su savo asmenine raiška. Pasakoja apie matytus dailės kūrinius, patirtą muziką, vaidinimą, šoki, jų siužetus, veikėjus, nuotaiką; gamtoje ir žmogaus sukurtoje aplinkoje kilusius vaizdinius. Siūlo, kaip savo aplinkoje ir už mokyklos ribų panaudoti tai, kas jam patinka ir priimtina. Vertina savo ir kitų kūrybinę veiklą, pasakydamas vieną kitą argumentą.	objektus, bet ir liesti juos, matyti iš skirtingų perspektyvų pan. Grafinė ir spalvinė raiška tampa įvairesnė, meninių sąvokų žodynas platesnis, kai mokytojo paskatinti jie stebi, analizuoja, aptaria, grožisi savo, kitų vaikų ir profesionalių menininkų sukurtais kūrniais. Pažįsta ir patiria teatro meno reiškinius mokykloje ir už jos ribų, stebėdami ir dalyvaudami ikimokyklinio amžiaus vaikams skirtuose teatro pastatymuose, tokiuose kaip šokis, lėlių teatras, drama, opera ir kt. kt.
Meninė raiška <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. <i>Esminis gebėjimas</i> Pagal savo galimybes tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tiksliai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis,	1,5-3 vaikų gyvenimo metai Žaisdamas tyrinėja ant skirtingų paviršių paliktus pėdsakus ar išgautus vaizdus, mėgaujasi skirtingais potyriais. Kuria statinius, lipdinius, keverzones ar galvokojus“. Grafinius ir erdvinius kūrinius palydi garsais, veiksmais, sava kalba. Apžiūrinėja, tyrinėja muzikos instrumentus, aplinkos daiktus, jais išgauna garsus. Eksperimentuoja balsu: kuria ir rečituoja savitus žodžius; paskatintas kūnu	Mokosi vis tiksliau suvokti, imituoti ir atskirti ritminius bei melodinius darinius, įgydami muzikos kalbos pradmenis. Žaisdami muzikinius žaidimus, vaikai geriau susitelkia, įsitraukia į muziką, išlaiko ir plėtoja įgimtą domėjimąsi muzika. Tyrinėja mokytojo pasiūlytas vizualinės raiškos priemones: jas liečia, judina, brauko, spaudo, tepioja dažais, pirštukais, pastebi

idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis.	išgauna garsus, išbando naujus judesius, tinkančius dainuojant ar klausant muzikos. Tyrinėja ir atranda naujų judesių bei jų derinimo būdų. Judėdamas tyrinėja savo ir kitų vaikų asmenines erdves. 4-6 metų gyvenimo metai Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis, skaitmeninio piešimo ir kitomis kompiuterinėmis technologijomis. Turi išankstinį kūrybinį sumanymą, nuosekliai bando jį įgyvendinti; įgyvendindamas įvairias idėjas dažniausiai tikslingai pasirenka dailės priemones ir technikas. Pateikia savo muzikinę kūrybą grafiniais ženklais arba naudodamas skaitmenines programas. Kuria garsinius fonus ir perkusinius akompanimentus. Siūlo naujus šokio raiškos būdus, eksperimentuoja su judesiais, kurie išreiškia įvairias emocijas. Improvizuodamas ir kurdamas kompozicijas perteikia temą, siužetą ar pasirinktą nuotaiką, įtraukdamas šokio judesiui būdingas ypatybes.	pėdsaką, spalvą, liniją, dėmę, pajaučia tekstūrą, skirtingų faktūrų medžiagiškumo paviršius. Palankioje erdvėje judėdamas vaikas pradeda jausti laiką – suvokia laiko trukmę, supranta judėjimo tempą, juda greitai arba lėtai, jaučia ritmą, instinktyviai šokinėja pagal tolygų ritmą. Mokytojo muzikuodami kūno perkusija ir instrumentais, lavina motoriką ir raumenų kontrolę, kai reikia sugriebti, kratyti, mušti, trinti ir t.t.. Piešdamas ir kurdamas su įvairiomis priemonėmis ir piešimo įrankiais, plėtoja savo grafinę ir spalvinę raišką. Padedami mokytojų, tyrinėja tempą, ritmą, dinamiką ir erdvę, susipažįsta su judėjimo įvairove, patiria judesio elementus ir jų derinius, susieja spontaniškus judesius su šokio elementais.
--	--	---

Gebėjimas žaisti <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą. <i>Esminis gebėjimas</i> Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.	1,5-3 vaikų gyvenimo metai Žaidžia su suaugusiuoju ar kitu vaiku, pradeda derinti savo veiksmus su kito žaidėjo veiksmais. Tikslingai renkasi žaislus, pasirenka arba pats susikuria erdvę žaidimui. Kartodamas veiksmus žaidžia vieną įsiminusį įvykį, jungia du tris žaidybinius veiksmus į paprastą kasdienį siužetą. 4-6 metų gyvenimo metai Mokytojo paskatintas nesunkiai įsitraukia į kolektyvinius režisūrinius žaidimus, kuria naratyvinius žaidimų pasaulius. Žaidime vartoja išplėstinę kalbą, pradeda žaisti vaizduotės žaidimus vien kalbėdamasis.	Išmoksta pasirinkti arba ir patys susikurti erdves savo žaidimams. Žaidimo patirties neturintis vaikas pradeda žaisti mokytojui su juo inicijuojant paprastą žaidimą, palaipsniui į jį įtraukiant daugiau žaidėjų ir pamažu perleidžiant žaidimo iniciatyvą patiems vaikams. Erdvinė raiška lavėja jiems spontaniškai žaidžiant su erdvinei vizualinei raiškai skirtomis priemonėmis ir medžiagomis. Žaisdami ugdomi savitus žaidybinius gebėjimus, plėtoja vaizduotę, kūrybiškumą, stiprina improvizacinius įgūdžius ir simbolinį mąstymą, socialinio bendravimo vertybinius pagrindus. Kuria savo žaidimus ir žaidžia juos su grupės draugais ir mokytojais. Savarankiškai inicijuoja vis naujus žaidimus. Įgudę žaisti režisūrinius žaidimus individualiai ir dviese, vaikai pamažu pereina prie siužetinių vaidmenų žaidimų.
--	--	--

	Mėgsta žaisti netradicinėse erdvėse (kieme, gamtoje), išradimai jas pritaikydami žaidimui. Tvarko žaidimo erdvę prieš žaidimą ir jam pasibaigus. Kuria išplėtotus ilgalaikių naratyvinių žaidimų siužetus mėgstamų knygų, filmų ir vaizdo žaidimų pagrindu. Žaisdamas su kitais lanksčiai kaitalioja vaidmenis, kontroliuoja savo ir kitų veiksmus, konstruktyviai sprendžia kylančius nesutarimus. Laikosi taisyklių, dalyvaudamas kolektyviniuose sportiniuose, judriuosiuose ir didaktiniuose žaidimuose.	Prisiimdami apibendrintus vaidmenis, vaikai kuria jiems pažįstamas kasdienės socialines situacijas, siekdami tiksliai atlikti pasirinkto vaidmens funkcijas. Žaidimai tampa tęstiniais, vaikai prieš žaisdami aptaria žaidimo temą, planuoja siužetą, lanksčiai kaitalioja vaidmenis, patys kontroliuoja vienas kito veiksmus ir geba spręsti kylančius nesutarimus. Kurdami režisūrinius, siužetinius vaidmenų, žodinius, kolektyvinius ir kitus žaidimus atranda naujas patirtis ir kalbines situacijas.
Kūrybiškumas <i>Vertybinių nuostatų</i> Nusiteikęs drąsiai kurti, autentiškai išreikšti save ir noriai tyrinėti naujas idėjas. <i>Esminis gebėjimas</i> Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir	1,5-3 metų gyvenimo metai Pakartotinai sugrįžta prie dominančių raiškos būdų tyrinėjimo. Perkuria patikusius garsus, judesius, veiksmus, vaizdus, atspindėdamas naujų derinių. Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus menamus veikėjo veiksmus. Rodo susidomėjimą kitų kūryba ir norą veikti kartu su kitais. 4-6 metų gyvenimo metai:	Judesio kalba išreiškia savo mintis ir emocijas, pažįsta pasaulį per fizinę ir jutiminę patirtį. Rengiami grupiniai užsiėmimai, kuriuose vaikai kuria garsus naudodami įvairius instrumentus ar kasdienes daiktus. Improvizuoja judesiais ir veiksmais, pavyzdžiui, perpasakojant pasakas ar dainuojant dainas, remiantis jų nuotaika.

išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.	Domisi, fantazuoja, užduoda klausimus apie kūrybinę veiklą, išbando įvairias naujas kūrybos priemones, būdus, sritis. Savo kūryboje atkartoja pastebėtus kitų kūrybos elementus. Numato, kaip ir kokiomis priemonėmis sieks kūrybinio rezultato, padedamas sprendžia kūrybinius iššūkius, pagal savo įsivaizdavimą siekia pabaigti kūrybinį darbą, paskatintas jį tobulina. Dalinasi savo kūryba artimoje aplinkoje, pasakoja apie kūrybos procesą, paaiškina, kas jam svarbu ir įdomu, pasako, kam skirti jo paties ir kitų žmonių kūrybos rezultatai.	Vaikai tyrinėja ir kuria naujus derinius, pavyzdžiui, derina garsus su judesiais ar vaizdais per piešimą ir kūrybą. Vaikai tyrinėja savo keverzones ir terliones, bando apie jas pasakoti, kai suaugusieji palankiai reaguoja, drąsina ir komentuoja jų kūrybą. Vaikams patinka kurti žaidimus ir žaisti juos su grupės draugais ir mokytojais. Savarankiškai kurdami vis naujus žaidimus, jie atskleidžia savo gebėjimus, pomėgius ir stiprybes. Šokdami vaikai tyrinėja, fantazuoja, eksperimentuoja su garsais, balsais, judesiais, fizinėmis medžiagomis ir siužetais, generuoja idėjas tolesniam kūrybos etapui.
--	--	---

5. VAIKŲ UGDYMO(SI) PAŽANGA, UGDYMO SI TĘSTINUMAS

Mokykloje numatytas vaikų pasiekimų ir pažangos vertinimas:

Stebėjimo etape mokytojai stebi, dokumentuoja ir atpažįsta vaiko poreikius, interesus, mokymosi būdus, kad galėtų kryptingai planuoti tolesnį vaiko ugdymąsi.

Planavimo etape mokytojai, remdamiesi stebėjimo etapo rezultatais, numato, kaip plėtoti ugdymosi kontekstus ir atliepti vaikų poreikius, kokias tikslingas veiklas planuoti siekiant ugdyti vaikų gebėjimus.

Įgyvendinimo etape vykdomos suplanuotos veiklos, kurių metu dokumentuojamas vaikų įsitraukimas, pasirinkimai, bendravimas ir bendradarbiavimas, mokymasis, savarankiškumas veikiant bei pasiekimų raiškos požymiai.

Reflektavimo etape mokytojai apmąsto, ar jų sukurta aplinka, taikomi ugdymo(si) būdai, pastoliavimas padeda vaikams mokytis bei siekti pažangos, ar plėtojamose visose kiekvieno vaiko galios, ar kiekvienas vaikas daro pažangą. (priedas Nr. 2).

Mokytojai vertinimus atlieka naudodamiesi priemone „**Pasiekimų žingsneliai**“, kuri padeda: stebėti ir fiksuoti vaikų pasiekimus bei pažangą, juos reflektuoti, tikslingai planuoti ir vykdyti tolesnį kiekvieno vaiko ir vaikų grupės ugdymą(si). Siekiama įtraukti vaikus ir jų tėvus, užtikrinant ugdymo(si) dermę tarp šeimos ir mokyklos. Tokiu būdu užtikrinamas nuoseklus, tęstinis ir integralus ugdymo(si) planavimo ir reflektavimo procesas. (priedas Nr. 3).

Informaciją apie vaiko pasiekimus tėvai gali stebėti savo vaiko el. dienyno „Mūsų darželis“ paskyroje. Vaikų pasiekimai taip pat aptariami individualių pokalbių su tėvais metu, kurie organizuojami 2 kartus per metus. Pokalbių metu tėvai supažindinami su ugdymosi veiklos analize, jos rezultatais (pasiekimų apžvalga). Į pasiekimų apžvalgą įtraukiami atrinkti įrodymai, liudijantys vaiko pažangą: piešiniai, darbai, atlikti įvairiomis technikomis, nuotraukos, pasakojimų, žaidimų ar elgesio situacijų pavyzdžiai. Siekdama gerinti ugdymo(si) kokybę, įstaiga taip pat teikia apklausas tėvams.

Vaikų ugdymo(si) dermė bei tęstinumas

Užtikrinant ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) dermę, išskirtinis dėmesys skiriamas žaidimui ir patirtiniam ugdymuisi. Pagrindinis dėmesys telkiamas į nuoseklų per ikimokyklinio ugdymo(si) laikotarpį plėtojamų pasiekimų sričių ir priešmokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu ugdomų kompetencijų dermę.

Programos atnaujinimas. Programą numatoma atnaujinti ne anksčiau kaip po penkerių metų arba anksčiau, jei pasikeistų teisės aktai, reglamentuojantys ikimokyklinį ugdymą, arba atsirastų poreikis pagal mokyklos įsivertinimo rodiklius.

6. NAUDOTA LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

1. Brandišauskienė, A.; Brėdikytė, M.; Česnavičienė J.; Sabaliauskienė, R. (2024). Projekto „Ikimokyklinio ugdymo turinio analizė ir tobulinimo perspektyvos“ (sutarties Nr. S-REP-22-3) tyrimo ataskaita. Vilnius.
2. Brandišauskienė, A.; Česnavičienė, J.; Sabaliauskienė, R. (2024). Ikimokyklinio ugdymo programų analizė – sėkmingam ugdymo programų gairių įgyvendinimui. Vilnius: EDU.[žiūrėta 2025-04-15]. Prieiga per internetą: <https://www.eduvilnius.lt/naujienos/ikimokyklinio-ugdymo-programu-analize-sekmingam-ugdymo-programu-gairiu-igyvendinimui/>
3. Dėl švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymo Nr. V-1142 „Dėl Ikimokyklinio ugdymo programos gairių patvirtinimo“ pakeitimo. (2024). Lietuvos respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija. [žiūrėta 2025-04-14] Prieiga per internetą: <https://eseimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/49f23632c46711ee9269b566387cfeb?jfwid=f5arm3g7r>
4. Įtraukties švietime plėtros gairės. (2022). Švietimo, mokslo ir sporto ministerija. [žiūrėta 2025-04-14]. Prieiga per internetą: [https://smsm.lrv.lt/uploads/smsm/documents/files/aalaikini/Itraukties%20svietime%20pletros%20gaires%20final\(1\).pdf](https://smsm.lrv.lt/uploads/smsm/documents/files/aalaikini/Itraukties%20svietime%20pletros%20gaires%20final(1).pdf)
5. Karklytė-Palevičienė, M. (2021). Vaiko emocinis intelektas: kaip padėti vaikams pažinti emocijas, pasitikėti savimi ir gerai sutarti su kitais?
6. Mokyklų įsivertinimas (instrumentai, rezultatai). Nacionalinė švietimo agentūra. [žiūrėta 2025-04-15]. Prieiga per internetą: <https://www.nsa.smm.lt/mokyklu-veiklos-pletra-ir-pedagogu-kvalifikacija/mokyklu-veiklos-tobulinimas/mokyklu-isivertinimas-instrumentai-rezultatai/>
7. Monkevičienė, O. ir kt. (2021). Žaismė ir atradimai. Rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo pedagogui. Vilnius.
8. Programa „Zipio draugai“. (2024). [žiūrėta 2025-04-15]. Prieiga per internetą: <https://www.vaikolabui.lt/zipio-draugai/>
9. Projektas „Ikimokyklinio ugdymo turinio kaita“, Nr. 10-014-P-0001. Nacionalinė švietimo agentūra. [žiūrėta 2025-04-15]. Prieiga per internetą:

<https://www.nsa.smm.lt/projektai/ugdymo-projektai/projektas-ikimokyklinio-ugdymo-turinio-kaita-nr-10-014-p-0001/projekto-medziaga/>

10. Saulėnienė, S. (2021). Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo kokybės gerinimas: situacija ir perspektyvos, 2020. Kaunas: Kauno kolegija Reklamos ir medijų centras.
11. Sveikata stiprinanti mokykla. (2025) [žiūrėta 2025-04-05]. Prieiga per internetą: <https://www.hi.lt/sveikata-stiprinanti-mokykla/>
12. Tvari mokykla 2030. (2024). Vilnius: Lietuvos neformaliojo švietimo agentūra. [žiūrėta 2025-04-15]. Prieiga per internetą: <https://www.lmnsc.lt/tvari-mokykla/>
13. Universalaus dizaino mokymuisi gairės: mokymosi kelias kiekvienam ir kiekvienai. (2023). Vilnius: Europos socialinio fondo agentūra. [žiūrėta 2025-04-14]. Prieiga per internetą: <https://tukstantmeciomokyklos.lt/wp-content/uploads/2023/11/Universalaus-dizaino-mokymuisi-gaires>.

7. PRIEDAI

IŠVADOS APIE MOKYKLOS VEIKLOS KOKYBĘ

Išvados apie Mokyklos veiklos kokybę:

Mokyklos stiprieji veiklos aspektai:

1. Mokytojo sąveika su vaikais (1.2.* – 4 lygis).
2. Lygios galimybės visiems vaikams ugdytis ir tobulėti (1.4. – 4 lygis).
3. Patirtinė vaiko veikla (2.2. – 4 lygis).
4. Žaidimas (2.3. – 4 lygis).
5. Fizinė aplinka (3.1. – 4 lygis).
6. Socialinė-emocinė aplinka (3.2. – 4 lygis).
7. Ugdymo strategijos, padedančios vaiko asmenybinei raidai (4.1. – 4 lygis).
8. Ugdymo strategijos, palaikančios žaidimą, kaip pagrindinę vaiko veiklą (4.3. – 4 lygis).
9. Ugdymo planavimas (5.2. – 4 lygis).
10. Mokyklos veiklos vadyba (7.1. – 4 lygis).

Mokyklos tobulintini veiklos aspektai:

1. Ugdymo(si) aplinka yra patogi ir skatinanti imtis įvairios veiklos, individualiai, mažomis grupelėmis ar su visais grupės vaikais (3.1.1.).
2. Ugdymo(si) aplinka skatina vaikus nevengti tam tikros jų amžiui tinkamos ugdymo(si) rizikos (3.3.5.).
3. Mokytojas aptaria su tėvais vaiko amžiaus tarpsniui realius lūkesčius, atsižvelgdamas į individualias vaiko galias ir skirtingą ugdymosi patirtį, ir kartu sutaria dėl trumpalaikių ir ilgalaikių individualių ugdymosi tikslų (5.2.1.).
4. Mokytojas suteikia vaikų šeimų nariams galimybes mokytis vieniems iš kitų ir teikti tarpusavio pagalbą (6.1.3.).
5. Mokytojų lyderystė pripažįstama ir palaikoma (7.3.1.).